

Tien voordelen van een Europese Federatie

Leo Klinkers, maart 2017

In 1776 verklaarden de 13 Britse kolonies in Noord-Amerika zich onafhankelijk van Engeland. Elf jaar later vormden zij de Federatie van de Verenigde Staten van Amerika. Vanaf dat moment besepte men in Engeland dat ze hun tientallen Kolonies, Protectoraten, Dominions en Territories zouden verliezen als ze die niet met elkaar zouden verbinden in een Federale organisatie. Echter, elke federaliseringspoging vanuit Engeland zelf mislukte. Canada, Australië, Maleisië, Pakistan en India zijn inmiddels zelf Federaties geworden. Het British Empire is geen 'Empire' meer. Great Britain is niet 'Great' meer. Het United Kingdom is ook niet langer 'United': als er een harde Brexit komt zullen Schotland en Noord-Ierland waarschijnlijk het Kingdom verlaten.

Door te kiezen voor een federale staatsvorm groeide Amerika van 13 naar 50 staten. Door niet voor een federale staatsvorm te kiezen – ondanks herhaalde sterke maatschappelijke bewegingen tussen 1800 en 1940 om die keus toch te maken – is Great Britain gekrompen van een Empire tot een eiland met straks waarschijnlijk slechts twee regio's: Engeland en Wales. En een handjevol zogeheten Territories zoals de Falkland Islands en Gibraltar.

Wat is de belangrijkste les? Het succes van de Amerikaanse federatie is gebaseerd op een proces van onderop, de ratificatie van een federale Constitutie door het volk zelf. Het mislukken van herhaalde pogingen in Engeland – gedurende niet minder dan 140 jaar - om zijn totale rijk te federaliseren is gebaseerd op top down politiek mismanagement. Dat illustreert de desintegratie van de EU. Wat zijn de voordelen van een Europese Federatie?

1. Een Federatie waarborgt de eeuwenoude behoefte aan volkssoevereiniteit door de Amerikaanse uitvinding in 1787 van het begrip 'gedeelde soevereiniteit': alle soevereiniteit berust bij het volk, maar dat volk staat enkele bevoegdheden af aan een federaal orgaan om zorg te dragen voor een limitatieve reeks van gemeenschappelijke belangen.
2. In een Federatie behouden de lidstaten dus hun soevereiniteit en krijgen ze er nog iets extra's bij, namelijk een federaal orgaan dat zorgt voor belangen die een individuele staat niet langer in zijn eentje kan waarborgen, zoals bijvoorbeeld de beheersing van het klimaat, de economie, de sociale zekerheid, de veiligheid en defensie, de opvang van vluchtelingen, e.d.
3. Anders dan het geval is in de EU kan het federale orgaan geen top-down beslissingen nemen over andere onderwerpen, laat staan parlementen van lidstaten passeren.
4. In een Federatie blijven de staatsinstellingen van de lidstaten bestaan: hun parlement, regering, rechterlijke macht en alle andere instituten die de fundering van de lidstaat vormen, waaronder, bijvoorbeeld, het Koninklijk Huis.
5. In een Federatie is het staatsrechtelijk fundament een Constitutie die - anders dan het EU verdrag - geen uitzonderingen op uitzonderingen (opt-outs) kent, maar een beperkt aantal regels heeft die voor elke lidstaat verbindend zijn en waar elke lidstaat zich ook aan houdt.

6. In een Federatie hebben lidstaten geen behoefte om hun voortbestaan te voeden met het voeren van oorlog. De Natiestaat daarentegen – met zijn gesloten grenzen en zijn naar binnen gerichte soevereiniteit – is de oorzaak van tientallen oorlogen op het Europese continent.
7. In een Federatie is er – anders dan het geval is in de EU – geen sprake van gedwongen assimilatie. Landen blijven qua taal, identiteit, cultuur, zeden en gewoonten zoals ze zouden willen zijn en blijven.
8. In een Federatie blijft concurrentie tussen lidstaten bestaan, bijvoorbeeld door het bieden van een beter onderwijssysteem of lagere belastingen.
9. De stelling dat een Federatie een Superstaat is die de soevereiniteit van de lidstaten afneemt, en dat je voor een federatie één volk, met één taal en met één cultuur nodig hebt is misleiding. Het federale India, bijvoorbeeld, garandeert grondwettelijk 22 officiële talen.
10. Om heterogene landen - die willen en moeten samenwerken - een krachtig staatkundig fundament te geven is een Federatie de meest geschikte staatsvorm. Om die reden leeft al 40% van de wereldbevolking in 28 federaties.